

[Fuglsang.]

hundredets største våbenhandel, og det vil jo sige en del i et århundrede, hvor den internationale våbenhandel – dødens købmænd – overgår alt, hvad vi hidtil har set i menneskehedens historie. Jeg vil næsten sige, at som en logisk konsekvens heraf har disse flykøb lige fra den første tid været omgivet af en atmosfære, som man kan kalde århundredets skandaler, der strækker sig lige fra de første forhandlinger, da man skulle vælge mellem den svenske Viggen, den franske Mirage og altså den foretrukne F-16. Også det vil jo sige en del i et århundrede, som har været præget af det, som den tyske kanonkonge Krupp sagde før den første verdenskrig, at våbenfabrikanter kunne ikke nøjes med at fremstille våben, de måtte også skabe forudsætninger for, at disse våben blev solgt og de blev brugt.

Og det er vel årsagerne til, at ikke blot i Danmark og ikke blot i visse dele af denne sal, men ude over Europa og først og fremmest i de fire flykøbende lande, dér er omstændighederne omkring dette flykøb taget op til fornyet debat og fornyede overvejelser.

Der er mange grunde til at betragte det som overmåde naturligt og fornuftigt. Man behøver bare at se på en hel del af de ting, som blev sagt i 1975, da man første gang drøftede denne sag her i tinget. Jeg tænker på forsvarsministerens redegørelse over de ekspertundersøgelser, som var foretaget, og de resultater, man kom til, og hvor man altså sagde, at med hensyn til de forskellige flytypers tekniske og operative egenskaber, så var de amerikanske langt de mest overlegne, og endnu mere tillidvækkende sagde hr. Arne Christiansen, at det, som tæller stærkest ved køb af materiel til forsvaret, er operative hensyn, at de operationelle og tekniske muligheder i F-16 opfylder disse krav, og så først derefter kommer noget, som ellers venstre lægger vægt på: økonomiske og industrielle problemer.

Men det blev altså sagt i 1975 af bl. a. forsvarsministeren og hr. Arne Christiansen. Det blev sagt med hensyn til F-16's operative og tekniske fuldkommenheder. Hvor meget det så faktisk var værd, viser de ting, som man nu søger at nedvurdere, men som jo alligevel er fremkommet fra den amerikanske rigsrevision, fejl og mangler, som ministeren ganske rigtigt siger er mellem 1 og 2 år gamle, men som jo vitterligt var til stede, da han og hr. Arne Chri-

stiansen i 1975 gav udtryk for blind tillid til de undersøgelser, som dengang sagde det modsatte. Og det er netop vel nok sådanne ting, der gør, at befolkningen i Danmark som i andre lande ikke tager dementierne og forsikringerne med helt den alvor, som ministeren og formentlig også koncernerne kunne ønske.

Der er andre ting, som foreløbig prisen, hvor vi foreløbig præsenteres for en stigning fra de oprindelige 2,4 mia kr. til nu 2,64 mia kr., og i det blad, som er citeret tidligere, dette nye Armada International, kan man se, at man regner med helt op til 30 pct., noget, som jeg ingenlunde betragter som overdrevet.

Prisen vil påvirkes af den almindelige inflation, der findes i samfundet. Den vil påvirkes af profitterne, hvor det vesttyske Der Spiegel har beregnet, at netop våbenindustriens profitter er 3 gange højere i USA end industriens gennemsnit.

Så er der de ændringer, som vil være en uvægerlig følge af hele den udvikling, vi er inde i, og hvor man bl. a. ofrer mere til militær forskning end til anden forskning. Det er sagt bl. a. af hr. Arne Christiansen, at det drejer sig om et våben under udvikling. Det kommer vi vel ikke uden om at man også vil tage hensyn til, for hvis man skal tale om et virkelig tidsvarende fly, vil det, vi har købt, inden alt for længe være tjenligt til at anbringes på tøjhusmuseet, hvor man så kan beundre det som udtryk for fortidens dårskab, sammen med bl. a. tyskernes efterladenskaber fra den sidste krig.

Vi ved jo, at samtidig med at vi har købt disse fly til begyndende levering omkring 1980, bygger amerikanerne og for øvrigt Japan på et mere avanceret og også dyrere, foruden at man ofrer kæmpebeløb på at udvikle en helt ny type, man kalder B-1.

Med hensyn til omkostninger og til kontrolten med disse ting omtalte ministeren, at der var nedsat en fælles komité, som skulle have et vist indseende og gennemføre en vis kontrol. Spørgsmålet er bare, ligesom det drejer sig om ved alle mulige komiteer, hvem der sidder i den, hvem det er, der skal have indseende og kontrol, og hvilke muligheder den har for at gennemføre denne kontrol. Det er jo ikke blot ondsindet mistænksomhed, men erfaringerne inden for hele den internationale våbenhandel gør jo, at både mistænksomhed og de spørgsmål, jeg her stiller, er absolut berettigede.

Et område, som heller ikke styrker tilliden.